

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Agent of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

97 ČLANOVA KONGREGACIJE JEHOVINIH SVJEDOKA GLDANI I 4 OSTALA protiv GRUZIJE

(članak 3., članak 9. i članak 14.)

Presuda od 3. svibnja 2007. godine

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva su 97 članova Kongregacije Jehovinih svjedoka Gldani, zajedno s Vladimerom Kokosadzeom, glasnogovornikom Kongregacije, Ninom Lelashvilijem, Alexijem Khitarishvilijem i Leilom Dzhikurashvili, također članovima Kongregacije.

Slučaj se odnosi na napade grupe ortodoksnih vjernika predvođenih Basilom Mkalashvilijem (poznat kao velečasni Basil) na članove Kongregacije u listopadu 1999. godine.

Velečasni Basil je umirovljeni svećenik Protestantske Crkve u Gruziji. Bio je optužen za raličita djela psihičke agresije prema ostalim članovima Protestantske Crkve kao i za vrijeđanja Katoličkog Patrijarha u Gruziji; također se hvalio medijima kako je organizirao niz napada i na Jehovine Svjedoke.

Dana 17. listopada 1999. godine, oko podneva, nekolicina pojedinaca, koje su podnositelji identificirali kao pristaše velečasnog Basila, je opkolila i ušla u dvoranu u kojoj se održavao sastanak 120 članova Kongregacije. Jedan od pristaša velečasnog Basila čak je i snimio napad.

Kad je spomenuta skupina nahrupila u dvoranu u kojoj se održavao sastanak, derući se i mašući štapovima i velikim željeznim križevima, nekoliko članova Kongregacije je uspjelo pobjeći, međutim, njih šezdesetak je ostalo zarobljeno u dvorani; napadači su ih žestoko napali, izudarali ih rukama i nogama te istukli štapovima i željeznim križevima; neke žene su vukli za kosu po podu, bacali ih niz stepenice ili bičevali remenjem. Jednom članu Kongregacije su čak obrijali glavu dok su ga ostali napadači držali i izgovarali molitvu.

Kad su članovi Kongregacije konačno uspjeli izaći iz dvorane, napadači su ih opkolili i zapalili sve njihove vjerske artefakte (Bibliju, vjersku literaturu, simbole, itd.). Također su im uzeli i sve osobne stvari.

Nekoliko članova koji su uspjeli pobjeći pokušalo je obavijestiti policiju pa su otišli u policijsku stanicu u okrugu Gldani: policijski službenici su zaprimili prijavu, ali su odlučili da neće intervenirati; načelnik policije je čak rekao jednom od podnositelja zahtjeva „da je on na mjestu napadača, članovi Kongregacije bi se još gore proveli“. Naposljetku, policija je ipak odlučila otići na mjesto napada.

Na kraju napada 16 članova je hospitalizirano, i to uglavnom zbog ozljeda glave i ogrebotina po licu, a ostalih 44 je policiji dalo izjave o napadu.

Tog i sljedećih nekoliko dana programi nacionalne televizije Rustavi-2 i Kavkasia emitirali su snimke napada na kojima se jasno vide velečasni Basil, g. Ivanidze i njihovi pristaše. Podnositelji zahtjeva su također svjedočili da iza napada stoje spomenute osobe. Iz snimke se nije moglo vidjeti da su članovi Kongregacije ičime potaknuli takav napad, ali su se zato jasno vidjela vatra u koju su bačene njihove stvari i velečasni Basil s pristašama kako se mole i pjevaju. Na snimci je bio prikazan i intervju s velečasnim Basilom u kojemu on izražava svoje zadovoljstvo i objašnjava vrijednost svojih postupaka.

Sljedećeg dana nakon napada, 42 podnositelja zahtjeva su podnijela kaznenu prijavu. Kazneni postupak je započeo ali je samo 11-ero njih steklo status stranke u postupku; ostali podnositelji zahtjeva nisu nikad dobili odgovore na svoje prijave. Cijeli slučaj su naizmjenice vodili policija i različiti odjeli tužiteljstva, a sam postupak je u nekoliko navrata bio obustavljen zbog toga što navodno nije bilo moguće utvrditi počinitelje.

Policijski istražitelj koji je bio odgovoran za slučaj izjavio je kako zbog svoje pravoslavne vjere ne može biti u potpunosti nepristran, a u toku istrage jedan je od podnositelja zahtjeva prepoznao g. Nikolozishvili kao svog napadača, međutim nikakve daljnje radnje nisu poduzete u vezi s njegovim kaznenim progonom. Također, jedan od podnositelja zahtjeva je bio optužen zajedno s dvojicom pristaša velečasnog Basila zbog ugrožavanja javnog reda i mira. On je na kraju oslobođen optužbi, a istraga protiv dvojice pristaša nije nikada završena.

Od listopada 1999. godine pa sve do studenog 2002. godine bilo je sveukupno 138 prijavljenih napada protiv Jehovinih Svjedoka. Međutim, niti za jednog od njih nije provedena pažljiva i ozbiljnija istraga.

U razdoblju od 2000. do 2002. godine Parlamentarna Skupština Vijeća Europe, Odbor UN-a protiv mučenja i nekoliko nevladinih organizacija javno je osudilo napade na vjerske manjine u Gruziji, a pogotovo na Jehovine Svjedoke.

POSTUPAK I SASTAV SUDA

Zahtjev je podnesen Europskom sudu za ljudska prava dana 29. lipnja 2001. godine, a proglašen je djelomično dopuštenim dana 7. srpnja 2004. godine

Presudu je donijelo vijeće od sedam sudaca.

PRIGOVOR

Podnositelji zahtjeva su prigovorili kako ih je napala grupa pravoslavnih ekstremista i kako nije provedena učinkovita istraga po tom pitanju. Pozvali su se na članak 3. (zabrana zlostavljanja i nečovječnog postupanja), članak 9. (sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti), članak 10. (sloboda izražavanja), članak 11. (sloboda udruživanja), članak 13. (pravo na djelotvorno pravno sredstvo) te članak 14. (zabrana diskriminacije).

ODLUKA SUDA

Članak 3.

U odnosu na postupanje prema podnositeljima zahtjeva

Sud je utvrdio da su optužbe o zlostavljanju koje je iznijelo 10 podnositelja zahtjeva potvrđene liječničkim nalazima i video zapisom samog napada. Drugih 15 podnositelja zahtjeva je također detaljno opisalo zlostavljanje kojemu su bili podvrgnuti, a sama gruzijska vlada nije osporila njihove navode. Stoga je Sud zaključio kako se postupanje prema tih 25 podnositelja može opisati kao nečovječno.

Sud je također utvrdio kako su šestero podnositelja bili neizravne žrtve takvog postupanja budući su njihova djeca bila pretučena u napadu.

Nadalje, Sud je zaključio kako je ostalih 14 podnositelja koji nisu specificirali prirodu i ozbiljnost postupanja, bilo podvrgnuto ponižavajućem postupanju, što je jasno vidljivo iz spomenutih video snimaka. U tom smislu, značajne su dvije stvari; ne samo da je jedan od napadača snimio cijeli napad, već je i emitiranje te snimke na nacionalnoj televiziji omogućilo većem broju ljudi da svjedoče nasilju kojemu su podnositelji bili podvrgnuti, uključujući i poniženje podnositelja kojemu se napadači obrijali glavu.

Sud je stoga zaključio kako je došlo do povrede članka 3. u odnosu na 45 podnositelja.

S druge strane, Sud je zaključio kako nije došlo do povrede članka 3. u odnosu na 16 podnositelja koji su uspjeli pobjeći i 37 drugih podnositelja koji nisu prijavili gruzijskim vlastima takvo postupanje prema njima.

U odnosu na reakcije vlasti i radnje poduzete temeljem kaznenih prijava 42 podnositelja

Sud je utvrdio kako nije dokazano da su vlasti bile upoznate s planom velečasnog Basila da izvrši napad, ali s druge strane nisu niti reagirale s dužnom revnošću na zaprimljene prijave.

U isto vrijeme, 31 podnositelj nije dobio nikakav odgovor na svoju prijavu, a prijave ostalih 11 su bile potpuno bezuspješne. Istražitelj odgovoran za slučaj je odmah u početku stavio do znanja da nije posebno zainteresiran za rješavanje slučaja i osudu odgovornih; čak je u odnosu na jednog od podnositelja otvorena istraga.

Sud je izrazio svoje žaljenje što je gruzijska vlada i dalje tvrdila da je bilo nemoguće identificirati napadače. Takve tvrdnje su tim više začuđujuće kad se uzme u obzir da policijski

službenici koji su izašli na mjesto zločina nisu uhitili niti jednog od napadača; zatim, da su velečasni Basil i g. Nikolozishvii dovedeni u policijsku stanicu kao navodne žrtve, a jedan od podnositelja je bio jedina osoba koja je uhićena; da video snimke koje su emitirane, ne samo zorno pokazuju nasilje izvršeno nad podnositeljima, nego se na njima jasno vide velečasni Basil i g. Ivanidize, kao uostalom i većina napadača; konačno, da je u intervjuu sljedeći dan, velečasni Basil, stojeći pred vatrom u koju je bačena religijska literatura podnositelja, izrazio zadovoljstvo svojim postupcima i pokušao objasniti i njihovu vrijednost.

Zaključno, Sud je utvrdio da je policija propustila žurno reagirati na mjestu zločina kako bi se podnositelji i djeca zaštitili od zlostavljanja pa su u konačnici podnositelji bili suočeni s potpunom indiferentnošću nadležnih vlasti, koje su, u ovom slučaju, bez ikakvog razloga odlučile da neće izvršiti svoju dužnost i postupiti kako je propisano. Takvo je ponašanje, po mišljenju Suda, onemogućilo djelotvornost ikakvog pravnog lijeka koji se mogao uložiti.

Sud je stoga zaključio kako je došlo do povrede članka 3. u odnosu na 42 podnositelja.

Članak 9.

Sud je utvrdio da nadležne vlasti Gruzije nisu udovoljile svojoj dužnosti da poduzmu potrebne mjere kako bi osigurali snošljivost skupine pravoslavnih ekstremista u odnosu na vjerske manjine i samim time njihovo pravo na slobodu vjeroispovijesti. Sud je stoga zaključio kako je došlo do povrede članka 9. u odnosu na 96 podnositelja, s tim da 5 ostalih podnositelja nije identificirano.

Članak 14. razmatran zajedno s člancima 3. i 9.

Sud je utvrdio kako komentari i stavovi državnih službenika kojima je podnesena prijava za napad ili koji su kasnije vodili istragu nije spojiva s načelom jednakosti svake osobe pred zakonom. Sud je bio shvaćanja da nema nikakvog opravdanja za takvo postupanje, s obzirom na argumente koje je iznijela gruzijska vlada. U konačnici, takav stav vlade je i omogućio velečasnom Basilu da, zajedno sa svojim pristašama, nastavi poticati mržnju i takve činove nasilja prema manjinama. U tom smislu, moglo bi se čak reći da je vlada bila supočinitelj takvih zločina.

Zbog svega navedenog, Sud je zaključio kako je došlo do povrede članka 14. zajedno s člancima 3. i 9.

OSTALI ČLANCI

Sud je zaključio da nije potrebno odvojeno razmatrati članke 13., 10. i 11.